

2005 YILI VE SONRASINDA GELİŞTİRİLEN ÖĞRETİM PROGRAMLARI İLE İLGİLİ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ; 2005-2011 YILLARI ARASINDA YAPILAN ARAŞTIRMALARIN İÇERİK ANALİZİ¹

Mehmet ERDOĞAN

Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Antalya

Çiğdem Güzle KAYIR

MEB; Çalkaya Hacıhaliler Orta Okulu, Aksu, Antalya

Hamit KAPLAN

MEB; Aksu Lisesi, Aksu, Antalya

Ümmü Özlem AŞIK ÜNAL

MEB; Adaksu Orta Okulu, Malazgirt, Muş

Şahin AKBUNAR

Akdeniz Üniversitesi, Enformatik Bölümü, Antalya

İlk Kayıt Tarihi: 11.10.2013

Yayına Kabul Tarihi: 11.04.2014

Özet

Bu çalışmanın amacı, öğretmenlerin 2005 yılı ve sonrası geliştirilen ilköğretim ve ortaöğretim programları ile ilgili görüşlerini ortaya koyan ve 2005-2011 yılları arasında gerçekleştirilmiş olan araştırmaları içerik analizi yaparak senteze dayalı bir sonuca ulaşmaktır. Bu amaçla, ulusal ve uluslararası dergiler taranmış ve belirlenen ölçütlere göre toplam 50 araştırmaya ulaşılmıştır. Ulaşılan çalışmalar makale analiz formu yardımı ile içerik analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler; öğretmenlerin 2005 ve sonrası geliştirilen programların katkılarına ilişkin olumlu görüş bildirdiklerini, ancak karşılaştıkları bazı aksaklıklardan dolayı (örn. Hizmet içi eğitim eksikliği, öğretmenlerin kendi donanımlarının eksikliği, alt yapı sorunları, sınıfların kalabalıklığı, programların net olarak analılamaması, sınav sistemi ile olan uyumsuzluk, etkinliklere ayrılan süre) uygulamaya yönelik sorunlar yaşadıklarını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim programı, öğretmen, içerik analizi

---

1. Bu çalışmanın bir kısmı 05-08 Ekim 2011 tarihlerinde Anadolu Üniversitesi'nde gerçekleştirilen 1. Uluslar arası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

TEACHERS VIEWS ON CURRICULUM DEVELOPED SINCE 2005: A CONTENT ANALYSIS OF THE RESEARCHES BETWEEN 2005 AND 2011

Abstract

The purpose of this study is to state a synthesized outcome though reviewing the research studies reported teachers' views on curricula in 2005 and later, and studies published over the years of 2005-2011. For this purpose, national and international journals were reviewed and 50 articles were selected based on the pre-determined criteria. The selected studies were subjected to content analysis using article analysis form. The analyses pointed out that teachers had positive views on the contribution of the recently developed curriculum, but they had difficulties during the implementation of the programs due to several problems (e.g. the lack of in-service training, teachers' lack of equipment, infra-structure problems crowded classrooms, lack of understanding of the program, inconsistency between curricula and tests (OKS, SBS etc), and insufficient time dedicated to the activities)

Key words: curriculum, teacher, content analysis

1. Giriş

Program geliştirme; eğitim programının dört temel ögesi olan hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci (eğitim durumları) ve değerlendirme süreçlerini (Doğanay, 2010) ve bu süreçler arasındaki ilişkileri düzenleyen her zaman değişimlere ve gelişmelere açık, sistematik ve dinamik bir süreçtir (Demirel, 2007). Program geliştirme faaliyetleri; bilim ve teknolojinin gelişmesi sonucu ortaya çıkan, toplumun ve/ya bireyin yeni ihtiyaçlarını karşılayabilmek ve/ya mevcut uygulamaların yetersiz kalması sonucu eksiklikleri gidermek amacıyla yürütülür (Erişen,1998).

Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze Türk Eğitim sisteminde program geliştirme çalışmaları gerçekleştirilmiş ancak bu çalışmaların 1950'li yıllardan sonra daha sistemli yürütülmesine ilişkin çabalar arttığı gözlemlenmiştir (Gözütok, 2003; Yüksel, 2003). Tüm bu program geliştirme çalışmaları, çağdaş eğitim yaklaşımları, dünyadaki eğitim reformları ve toplumun temel gereksinimleri dikkate alınarak planlanmıştır. Son olarak, Türk Eğitim sistemi 2004 yılında başlayan sistematik bir program geliştirme sürecine girmiş ve ilköğretim öğretim programlarından üniversite öğretim programlarına kadar tüm programlarda reform niteliğinde değişiklikler gerçekleştirilmiştir (Bulut, 2007). Bu reform çalışmalarını gerekli kılan nedenlerin temelinde Türk öğrencilerinin girmiş olduğu TIMSS, PISA ve PIRLS gibi uluslararası nitelikteki sınavlardan almış oldukları düşük puanlar (Şahin, 2007), çağın gereksinimlerine gerisinde kalmama ve güncel eğitim uygulamalarını okul süreçlerine yansıtma düşüncesi yatmaktadır (TTKB, 2004).

2004 yılından itibaren eğitimin çeşitli kademelerini kapsayacak şekilde yapılandırılan bu eğitim programları, yapılandırmacı yaklaşım ve dünyadaki yeni ve çağdaş eğilimler doğrultusunda düzenlenmiştir (Erdoğan, 2007b). Bireyin yeni bilgileri keş-

fetmesi ve bildiklerini yapılandırması şeklinde tanımlanabilen yapılandırmacı öğrenme yaklaşımında; bilginin sorgulanması, yorumlanması ve analiz edilmesi süreci esas alınır (Karadağ, Deniz, Korkmaz ve Deniz, 2008). Yapılandırmacı yaklaşıma göre, bilgiyi yapılandırma gereksinimi bireyin çevresiyle etkileşimi sırasında geçirdiği yaşantılardan anlam çıkarmaya çalışırken ortaya çıkan bir durumdur. Birey içinde yaşadığı çevreyle ve yaşamda geçirdiği problem durumlarıyla baş etmek için bilgiyi yapılandırmak zorunda kalmaktadır (Açıkgöz, 2002). Öğrenciler derse aktif olarak katılmak suretiyle bilgilerini yapılandırır. Brooks ve Brooks (1999)' a göre yapılandırmacı yaklaşımda öğretmenin değişen bazı sorumlulukları vardır. Bu sorumluluklar incelendiğinde, öğrencilerin özerkliğini kabul eden, onları girişimciliğe yönlendiren, onların problem çözmelerine, keşfetmelerine yardımcı olan ve sorgulayıcı olmaya sevk eden ve araştırmalar yapan öğretmen profili karşımıza çıkmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı' na (2005) göre geliştirilen öğretim programının özellikleri ve programdan beklentiler şu şekilde ifade edilmiştir: ölçme ve değerlendirmede yapılandırmacı öğrenme yaklaşımına dayalı alternatif değerlendirme yaklaşımlarına yer verilmesi; derslerin ezbercilikten uzak, hayatın içinden, eğlenceli ve kullanılabilir olması; öğretmenlerin öğrencilere doğrudan bilgi aktarma yerine sadece yol göstereceği etkinliklerin kullanılması, dünya ile entegrasyon ve AB standartlarının göz önünde bulundurulması; eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma sorgulama, problem çözme, bilgi teknolojisini kullanma, girişimcilik becerilerinin tüm dersler için ortak olarak artırılması. Geliştirilen öğretim programları ile birlikte öğrenci artık pasif bilgi alıcı, ya da her türlü bilgiyi kabullenici olmaktan çıkacak, öğretmen ise sadece bilgi kaynaklığı rolünden sıyrılacaktır (Kayıkcı ve Sabancı, 2009). Hazırlanan eğitim programının uygulayıcısı öğretmendir. Programda belirlenen kazanımlar ve beceriler öğrencilere ancak öğretmenlerin rehberliğinde kazandırılabilir nitekim hedeflenen sonuçlara ulaşmak için sadece kusursuz bir planlama yapmak yetmez aynı zamanda bu planın en iyi şekilde uygulanması da gerekir. Dolayısıyla program geliştirme ya da reform çalışmaları ile ilgili olarak öğretmenlerin bilişsel ve duyuşsal olarak önceden hazırlanması, yapılacak değişikliklerin uygulamaya aktarılmasını olumlu yönde etki edecektir. Çünkü öğretmenler program kapsamında yapılan değişiklikleri uygulamaya aktarmaktan sorumlu kişilerdir. Bunun yanında hazırlanmış olan bir programın uygulama sonuçlarına göre değerlendirilerek geliştirilmesinde yine en önemli veriler öğretmenler vasıtasıyla elde edilmektedir (Güven ve Alp, 2008). 2004 yılında yeniden geliştirilmeye başlanan öğretim programları kavramsal öğrenme, çoklu zekâ, aktif öğrenme ve üst düzey düşünme becerilerine önem veren, öğrenci merkezli ve yapılandırmacı yaklaşımı (constructivism) temel alan bir programdır ve programda öğretmen rehber niteliğinde, bilgiyi veren değil bilgiye giden yolu gösteren ve rehberlik edendir.

Türk eğitim sisteminde, 2004 yılında başlayan program geliştirme süreci birçok araştırmacı için programların nasıl algılandığı ve nasıl uygulandığı ile ilgili popüler bir araştırma konusu haline gelmiş ve programın uygulayıcıları olan öğretmenlerin geliştirilen bu öğretim programları ile ilgili görüşleri ve uygulamada karşılaştıkları

rı sorunlar birçok araştırmacı tarafından incelenmiştir. Ayrıca, bu yıllardan itibaren sistematik program analiz (örn. Erdoğan, 2007b) ve değerlendirme (örn. Kayıkçı ve Sabancı, 2009) çalışmaları yürütülmeye başlanmıştır. Bu araştırmalarda öğretmenlerin, öğrencilerin ve diğer paydaşların (örn. veli, yönetici) program ve öğeleri ile ilgili görüşleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Program geliştirmenin sistematik ve süreç gerektiren bir eylem olduğu düşünülürse, program ve öğelerine ilişkin yapılan ve/ya yapılacak olan araştırma bulgularının program geliştirme sürecine (örn. revizyon çalışmaları) büyük katkı sağlayacağı kesindir. Bu çalışmaları bir araya getirerek içerik analizi yapan ve senteze dayalı bir sonuç ortaya koyan bu araştırmadan elde edilecek sonuçlar ile programda öğretmenlerin programın uygulanabilirliği ve sürece dönük yaşamış oldukları problemler tespit edilebilecektir. Bu konu ile ilgili yapılan literatür taraması öğretmenlerin program geliştirme süreci ve uygulamalarına ilişkin görüşlerinin ortaya konulduğu çok sayıda araştırma olduğunu göstermektedir. Bu araştırmalardan elde edilen bulguların nasıl bir eğilim içinde olduğu, bu araştırmalarda hangi öğretmen grupları ile çalışıldığı ve hangi derslerin öğretim programlarına ilişkin görüşlerin belirlendiği ancak bu araştırmaların içerik analizlerinin yapılması ile mümkün olacaktır. Ayrıca, bu içerik analizi, bu alanda araştırma yapacak olan araştırmacılara çalışılmayan ve/ya yeterince çalışılmamış program öğelerini ve öğretmen gruplarını göstereceğinden dolayı önemlidir.

Yapılan literatür taraması öğretmenlerin geliştirilen programlar ile ilgili görüşlerini ortaya koyan araştırmaların analizini yapan herhangi bir araştırma olmadığını göstermektedir. Yapılan araştırmalar, daha çok eğitim araştırmalarının mevcut durumunu ve araştırma eğilimlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır ve geliştirilen programların uygulanmasına ilişkin bilgi sunmamaktadır. Sözbilir ve Kutu (2008) 2000-2008 tarihleri arasında fen eğitimi alanında yapılan araştırmaların mevcut durumunu ve eğilimini belirlemek amacı ile 413 tane araştırma makalesini içerik analizi tekniği kullanarak analiz etmiştir. Hürsen ve Özçınar (2008) çoklu zekâ kuramı çalışmalarının içerik analizi bakımından değerlendirilmesini yapmak amacıyla gerçekleştirdikleri çalışmalarında 26 çoklu zekâ kuramı üzerine gerçekleştirilen tezi ve 10 tane dergi makalesini içerik analizi yöntemi kullanarak incelemiştir. Ulutaş ve Ubuz (2008) çeşitli bilimsel dergilerdeki 2000-2006 yılları arasında yayımlanan 129 makaleyi inceleyerek matematik eğitiminde araştırmalar ve eğilimleri içerik analizi tekniği kullanarak analiz etmiştir. Erdoğan, Marcinkowski ve Ok (2009), Türkiye’de 1997-2007 yılları arasında gerçekleştirilen çevre eğitimi ile ilgili 53 araştırmayı içerik analizi tekniği kullanarak analiz etmiştir. Karadağ (2010) 2003-2007 yılları arasında eğitim bilimleri alanında yapılmış yayımlanmamış doktora tezlerinde kullanılan araştırma yöntemleri ve istatistikî tekniklerin eğilimlerini belirlemek amacıyla içerik analizi yöntemini kullanmıştır. Çıtaş, Güler ve Sözbilir (2012) 1987-2009 yılları arasında Türk araştırmacıların matematik eğitimi alanında yazdıkları 32 farklı dergide yayımlanan 359 makaleyi içerik analizi tekniğini kullanarak incelemiştir. Göktaş, Hasançebi, ve ark. (2012) 2005-2009 yılları arasında SSCI ve ULAKBİM veritabanında bulunan 19 dergide yayımlanan 2115 eğitim araştırması makalesini içerik analizi tekniğini kullanarak analiz etmişlerdir. Göktaş, Küçük ve ark. (2012) 2000-2009 yılları arasında 32 ulus-

lararası dergide yayımlanan 460 çalışmayı yöntemsel eğilimlerini ortaya çıkarmak için içerik analizine tabi tutmuşlardır. Tüm bu eğilim araştırmaları göstermektedir ki, program geliştirme uygulamalarına ilişkin yapılan araştırmaların analizine yönelik hiçbir araştırma yapılmamıştır. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı programın yaygınlaştırılmaya başlandığı yıl olan 2005' ten günümüze kadar öğretmenlerin yeni geliştirilen programla ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik yapılan araştırmaların içerik analizini yapmak ve bu araştırmaların bulgularına dayanarak öğretmenlerin öğretim programlarına yönelik görüşleri ile ilgili senteze dayalı bir sonuç ortaya koymaktır. Bu çalışma, bu alanda yapılan araştırmaların sistemli olarak toplanması ve analiz edilmesini amaçlayan ilk çalışmalardan birisidir.

2. Yöntem

Toplanan araştırmaların analizinde nitel araştırma yöntemlerinden biri olan içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Bu teknik yazılı veya görsel dokümanların derinlemesine çalışılmasına yardımcı olan etkin bir tekniktir (Ary, Razevieh ve Sorensen, 2006; Frankel ve Wallen, 2000; Patton, 2002). Bu çalışmada içerik analizi tekniğiyle nitel veriler sayısallaştırılarak sunulmuştur.

Seçilen araştırmaların içerik analizi 5 basamakta gerçekleştirilmiştir. Bu basamaklar sırası ile şöyledir; (1) Yayınlanmış araştırmaların taranması ve ölçütlere uygun olanların seçilmesi; (2) İlgili bilgilerin çalışmalardan ayıklanması; (3) Bu bilgilere dayanılarak tabloların oluşturulması, (4) Bulguların analiz edilmesi ve (5) Araştırmalardan ortaya çıkarılan sonuçların sentezlenerek yorumlanması ve temalar altında tartışılması.

Seçilen Araştırmalar

Çalışma sürecinde, kapsam açısından eğitim bilimleri, eğitim programları ve öğretim ve öğretmen yetiştirme alanlarında makale yayınlayan ulusal (örn. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri - KUYEB) ve uluslar arası (örn. Asia Pacific Education Review - APER) nitelikte 50' den fazla hakemli dergi taranmıştır. Taranan dergilerin bir çoğu internet ortamında yayın yapan dergilerdir. İnternette web sitesi bulunan ancak tam metnine ulaşılamayan makalelere ise gerek yazarları ile bağlantıya geçilerek gerekse kütüphaneden ulaşılmıştır. Taranan dergilerde öğretmenlerin 2005 yılı ve sonrası geliştirilen öğretim programlarına ilişkin görüşlerini nicel ve nitel verilerle ortaya koyan toplam 100' e yakın araştırmaya ulaşılmıştır. Ancak çalışmanın örneklemini oluşturabilmek için aşağıda yer alan ölçütler belirlenmiş ve bu ölçütlere uyan sadece 50 araştırma, çalışmanın kapsamına alınmıştır. Bu ölçütler şöyledir;

- Farklı dallarda (sosyal bilgiler, matematik... vb) ve farklı kademelerde (okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim) çalışan Türk öğretmenlerini örneklem olarak seçen araştırmalar,
- Nitel ve/ya nicel veri içeren araştırmalar
- 2005-2011 yılları arasında gerçekleştirilen araştırmalar

- Seçilen hakemli dergilerde yayınlanan araştırmalar
- Öğretmenlerin 2005 yılı ve sonrası geliştirilen öğretim programlarının herhangi bir boyutuna yönelik (amaçlar, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve ölçme-değerlendirme) görüşleri ile ilgili sonuç rapor eden araştırmalar.

Verilerin Analizi

Bir uzman, bir moderatör ve üç araştırmacıdan oluşan araştırma grubu, seçilen dergileri taramış ve ilgili araştırmalar moderatörde toplanmıştır. Moderatör araştırmaların amaca uygunluğunu ve belirlenen ölçütlere uygunluğunu kontrol ettikten sonra seçilen makalelerin her biri araştırmacılar tarafından “Makale inceleme formu” kullanılarak içerik analizine hazır hale getirilmiştir. Ek 1’ de verilen makale inceleme formu Sözbilir ve Kutu (2008) tarafından geliştirilen ve araştırmacılar tarafından bu çalışma için yeniden düzenlenen ve uyarlanan bir formdur. Makale inceleme formu; makalenin teması, araştırma deseni, demografik değişkenler, veri toplama aracı, geçerlik, güvenilirlik, veri analiz yöntemleri ve sonuçlar bölümlerinden oluşturulmuştur. Analiz edilecek olan makaleler listelenmiş ve her bir makale iki araştırmacıya analiz etmeleri için atanmıştır. Sonuç olarak, her bir makale iki araştırmacı tarafından analiz edilmiş ve analiz eden kişilerin bulguları (kod – tema) arasında tutarlılığın olduğu ve bu tutarlılığın .70’den daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir.

Seçilen makaleler analiz edilirken program geliştirme sürecinin dört temel ögesi olan “amaç, içerik, öğrenme-öğretme süreci (eğitim durumları) ve ölçme-değerlendirme (sınama durumları)” dikkate alınmıştır. Analiz esnasında birden çok basamağı kapsayan makaleler, her kategori için farklı olacak şekilde kodlanmıştır. Kodların ve temaların oluşturulmasında program geliştirmenin dört temel ögesinden yola çıkılmıştır.

Moderatör tarafından kontrol edilen bilgiler araştırmacılar tarafından analiz edilen çalışmalarda seçilen örneklemin demografik özellikleri (Tablo 2), araştırmaların yöntem özellikleri (Tablo 3) ve programın boyutlarına ilişkin öğretmen görüşleri (Tablo 1) olmak üzere üç boyut olacak şekilde tablolar haline getirilmiştir.

Çalışmalardan ortaya çıkarılan sonuçlar sentezlenerek temalar altında yorumlanmıştır. Sınıflandırma ve analizler işlemleri Microsoft Excel 2007 elektronik tablolaştırma programı ile yapılmıştır.

3. Bulgular

Örneklem olarak seçilen 50 araştırma üzerinde gerçekleştirilen içerik analizi sonucunda elde edilen bulgular 3 başlık altında sunulmuştur: 1) İncelenen araştırmalardaki öğretmenlerin demografik özellikleri, 2) İncelenen araştırmaların yöntem özellikleri ve 3) İncelenen araştırmalardaki öğretmenlerin programın geneli ve öğelerine ilişkin görüşleri. Analiz edilen araştırmaların detaylı analizi Tablo 1’ de verilmiştir.

Tablo 1. İncelenen araştırmaların örneklem özellikleri, görüş bildirilen öğretim programı ve programın boyutları

Yazarlar (Tarih)	Örneklem Büyükliği	Öğretmenin Dalı / Branş	Düzye	İl / İlçe	Görüş Bildirilen Öğretim Programı	Çalışmanın Amacı - Program geliştirme boyutları	
						Amaç İçerik	Öğrenme Ölçme Durumları Değ.
Bümen (2005)	23	İlköğretim farklı branşlar	İlköğretim (1-5)	Belirtilmemiş	Farklı Dersler	+	+
Beydoğan, Cihan ve Taşdemir (2006).	50	Felsefe Grubu Öğretmeni	Ortaöğretim (11)	Adana, Antalya, G. Antep, Bursa, Burdur, Trabzon, Ankara, Erzurum, Çanakkale, Zonguldak, Neveşehir ve Malatya	Felsefe Dersi	+	+
Coşkun (2005)	9	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (4-5)	Ankara	Türkçe Dersi	+	+
Gömlüksiz ve Bulut (2006)	383	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (4-5)	İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Van, Hatay, Samsun ve Bolu	Türkçe, Matematik, Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Fen ve Teknoloji Dersi	+	+
Karaer (2006)	79	Fen&Teknoloji Öğretmeni	İlköğretim (6-8)	Amasya (Suluova ve Merzifon ilçeleri)	Fen ve Teknoloji Dersi	+	+
Korkmaz (2006)	116	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (1)	Belirtilmemiş	Türkçe, Hayat Bilgisi ve Matematik Dersi	-	-
Aykaç (2007)	86	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (1-5)	Sinop	Türkçe, Matematik, Hayat Bilgisi, Sosyal Bilgiler ve Fen ve Teknoloji Dersi	-	-
Aykaç (2007)	50	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (4-5)	Sinop	Sosyal Bilgiler	+	+
Butakin ve Özge (2007)	136	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (4-5)	Diyarbakır	Matematik Dersi	+	+
Dindar ve Yaygın (2007)	75	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (4-5)	Ankara	Fen ve Teknoloji Dersi	+	-

Tablo 1. Devam

Yazarlar (Tarih)	Örneklem Büyüklüğü	Öğretmenin Dalı / Brans	Düzey	İl / İlçe	Görüş Bildirilen Öğretim Programı	Çalışmanın Amacı - Program geliştirme boyutları		
						Amaç	İçerik Durumları	Ölçme Ölçme Değ.
Erdogan (2007)	5	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (4-5)	Ankara	Fen ve Teknoloji Dersi	+	+	+
Halat (2007)	247	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (1-5)	Afyonkarahisar	Matematik Dersi	+	+	+
Gömleksiz ve İlhami (2007)	383	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (4-5)	Ankara, Bolu, Diyarbakır, Hatay, İzmir, Kocaeli, Samsun ve Van	Fen ve Teknoloji Dersi	+	+	+
Şahin (2007)	755	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (1-5)	Bolu, Diyarbakır, Hatay, İstanbul, Kocaeli ve Van	Türkçe Dersi	+	+	+
Yangın ve Dindar (2007)	75	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (4-5)	Ankara	Fen ve Teknoloji Dersi	-	+	-
Anılan ve Sarner (2008)	140	İlköğretim Matematik Öğretmeni İlköğretim İlköğretim	İlköğretim (6.Sınıf)	Eskişehir	Matematik Dersi	+	+	+
Aksu (2008)	280	Matematik Öğretmeni	İlköğretim (6-8)	İzmir	Matematik Dersi	+	+	+
Bal (2008)	23	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (4-5)	Hatay	Matematik Dersi	+	+	+
Bozkurt ve Yenilmez (2008)	131	Matematik Öğretmeni	İlköğretim (6.Sınıf)	Antalya	Matematik Dersi	-	+	-
Bulut (2008)	370	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (1-5)	Diyarbakır	Farklı Dersler	-	+	-
Demirci (2008)	60	Coğrafya Öğretmeni	Orta öğretim (9-12)	İstanbul	Coğrafya Dersi	+	+	+
Güven, (2008)	20	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (1-5)	Ankara	Farklı Dersler	+	+	+
Güven ve Alp (2008)	164	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (4-5)	Çanakkale	Sosyal Bilgiler Dersi	+	-	-
Kabakçı, Kurt ve Yıldırım (2008)	95	Bilgisayar ve Bilişim Teknolojileri Öğretmeni	İlköğretim (4-5)	Eskişehir	Bilişim Teknolojileri Dersi	+	+	+
Karadağ, Deniz, Korkmaz ve Deniz (2008)	1173	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (1-5)	İstanbul	Farklı Dersler	+	+	-
Orbeyi ve Güven (2008)	459	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (1-5)	Çanakkale, Edirne ve Eskişehir	Matematik Dersi	-	-	+

Tablo 1. Devam

Yazarlar (Tarih)	Örneklem Büyüklüğü	Öğretmenin Dalı / Branş	Düzey	İl / İlçe	Görüş Bildirilen Öğretim Programı	Çalışmanın Amacı - Program geliştirme boyutları		
						Amaç İçerik Durumları	Öğrenme Durumları	Ölçme Değ.
Şahin (2008)	64	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (1.Sınıf)	Kırşehir	Türkçe Dersi	-	-	+
Tekbıyık ve Akdeniz (2008)	5	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (4-5)	Rize	Fen ve Teknoloji Dersi	+	+	+
Temizkan ve Bağcı (2008)	110	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (5.Sınıf)	Ankara	Türkçe Dersi	+	-	-
Turan ve Akpınar (2008)	413	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (1-5)	Belirtilmemiş	Türkçe Dersi	-	-	+
Ayvacı ve Ermas (2009)	22	Fen ve Teknoloji Öğretmeni	İlköğretim (4-8)	Trabzon	Fen ve Teknoloji Dersi	-	-	+
Bakar, Keleş ve Koçakoglu (2009)	38	Fen ve Teknoloji Öğretmeni	İlköğretim (6. Sınıf)	Erzurum	Fen ve Teknoloji Dersi	-	-	+
Coşkun, Gelen ve Kan (2009)	12	Türkçe Öğretmeni	İlköğretim (6-8)	Hatay	Türkçe Dersi	-	-	+
Kırkkaya (2009)	89	Fen ve Teknoloji Öğretmeni	İlköğretim (6-8)	Kocaeli	Fen ve Teknoloji Dersi	+	+	+
Kırmızı ve Akkaya (2009)	50	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (4-5)	Izmir (Buca ilçesi)	Türkçe Dersi	-	-	-
Metin ve Demiryürek (2009)	20	Türkçe Öğretmeni	İlköğretim (1-5)	Artvin	Türkçe Dersi	+	+	+
Tüysüz ve Aydın (2009)	312	Fen ve Teknoloji Öğretmeni	İlköğretim (6-8)	Izmir	Fen ve Teknoloji Dersi	+	+	+
Yıldırım ve Öztürk (2009)	92	Türkçe Öğretmeni	İlköğretim (6.Sınıf)	Adana (Seyhan ve Yüreğir ilçesi)	Türkçe Dersi	-	-	+
Karataş ve Tabak (2010)	20	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni	İlköğretim (4-8)	Afyonkarahisar	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi	+	+	+
Koç ve Aksoy (2010)	56	Coğrafya Öğretmeni	Orta öğretim (9-12)	Ankara	Coğrafya Dersi	-	+	-

Tablo 1. Devam

Yazarlar (Tarih)	Örneklem Büyüklüğü	Öğretmenin Dalı / Branş	Düzy	İl / ilçe	Görüş Bildirilen Öğretim Programı	Çalışmanın Amacı - Program geliştirme boyutları	
						Amaç İçerik	Öğrenme Durumları Ölçme Değ.
Özerbaş (2010)	573	Sınıf, Sosyal bilgiler, Fen ve Tek., Matematik, Güzel Sanatlar, Yabancı Dil ve Türkçe Öğret.	İlköğretim (1-8)	Adana, Ankara, Adıyaman, Denizli, Erzurum, Sakarya ve Sivas	Farklı Dersler	-	+
Zengin (2010)	20	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni	İlköğretim (4-8)	İstanbul	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi	+	+
İncekara (2011)	94	Sosyal Bilgiler Öğretmeni	İlköğretim (6-7)	14 farklı il, ağırlığı İstanbul ve Ankara	Sosyal Bilgiler dersi	+	+
Çelikkaya (2011).	50	Sosyal Bilgiler Öğretmeni	İlköğretim (6-8)	Kırşehir	Sosyal Bilgiler dersi	+	-
Gömlesiz, Öner ve Bozpolat (2011)	249	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (4-5)	Elazığ ve Sivas	Sosyal Bilgiler dersi	-	+
Saracaloğlu ve Karasakloğlu (2011)	13	Türkçe Öğretmeni	İlköğretim (6-8)	Aydın	Türkçe Dersi	-	+
Güzel ve Adıbelli (2011)	61	Fizik Öğretmeni	Orta öğretim (9-12)	Konya	Fizik Dersi	-	+
Camuzcu ve Duruhan (2011)	102	Tüm branşlar	İlköğretim (1-8)	Gaziantep	Tüm Dersler	-	+
Temelli ve Kurt (2011)	96	Biyoloji Öğretmeni	Orta öğretim (9-12)	Erzurum	Biyoloji Dersi	-	+
Yoruk, Yavuz ve Kıvrak (2011)	72	Sınıf Öğretmeni	İlköğretim (1-5)	Afyonkarahisar	Fen ve Teknoloji Dersi	+	+

İncelenen Araştırmalardaki Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

İncelenen araştırmalarda örnekleme dahil edilen öğretmenlerin demografik özellikleri, seçilen bölge ve il, kademe, branş, cinsiyet, yaş, mesleki deneyim, mezun olunan okul ve eğitim düzeyi değişkenleri açısından incelenmiş ve rapor edilmiştir. Araştırmalara seçilen örneklemelerin büyüklükleri incelendiğinde, 30' dan az örneklem sayısına sahip 12 araştırma, 31-100 arasında örneklem büyüklüğüne sahip 20 araştırma, 101-500 örneklem büyüklüğüne sahip 15 araştırma, 501-1000 örneklem büyüklüğüne sahip 2 araştırma ve 1001' den fazla örnekle sayısına sahip 1 araştırma olduğu görülmektedir.

Bölge ve İl; Seçilen araştırmalardaki öğretmenlerin seçtiği bölgelerin dağılımı İç Anadolu Bölgesi (n=18), Marmara Bölgesi (n=15), Karadeniz Bölgesi (n=13), Akdeniz Bölgesi (7), Güneydoğu Anadolu Bölgesi (6), Ege Bölgesi (n=6) ve Doğu Anadolu Bölgesi (n=6) olacak şeklindedir. Örnekleme yer alan öğretmenlerin çalıştığı il olan Ankara, en çok çalışmanın yapıldığı (n=12) ildir.

Kademe; Araştırmaların örneklemelerinin okul düzeylerine göre ilköğretim ilk kademe (n=25), ilköğretim ikinci kademe (n=21) ve orta öğretim düzeyinde (n=4) olacak şekilde dağıldığı görülmektedir.

Branş; Araştırmaların branşa göre dağılımına bakılacak olursa Sınıf Öğretmeni (n=24), Fen ve Teknoloji Öğretmeni (n=6) , Türkçe Öğretmeni (n=5), Matematik Öğretmeni (n=3), Coğrafya Öğretmeni (n=2), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni (n=2), Bilgisayar Öğretmeni (n=2), Sosyal Bilgiler Öğretmeni (n=2), Biyoloji Öğretmeni (n=1), Fizik Öğretmeni (n=1) şekilde olduğu gözlemlenmiştir. Ancak 20 araştırmada farklı branş ve kademelerden öğretmenler örnekleme dahil edilmiştir. Öğretmenlerin kademe ve branşlara göre dağılımı Tablo 2' de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmalarda örneklem olarak seçilen öğretmenlerin demografik özellikleri

Çalışmanın Yapıldığı Tarih	Öğretmenin branşı												
	İlköğretim Kademesi							Orta öğretim Kademesi				Toplam	
	Sınıf	Matematik	Fen ve Teknoloji	Türkçe	Sosyal Bilgiler	Bilgisayar	Din Kült. ve Ahl. Bil.	Tüm Branşlar	Coğrafya	Fizik	Biyoloji		Felsefe
2005	12	1	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	17
2006	2	1	2	2	-	1	1	-	-	-	-	1	10
2007	2	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	5

Çalışmanın Yapıldığı Tarih	Öğretmenin branşı												
	İlköğretim Kademesi								Orta öğretim Kademesi				Toplam
	Sınıf	Matematik	Fen ve Teknoloji	Türkçe	Sosyal Bilgiler	Bilgisayar	Din Kült. ve Ahl. Bil.	Tüm Branşlar	Coğrafya	Fizik	Biyoloji	Felsefe	
2008	5	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	7
2009	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4
2010	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	3
2011	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	4
Toplam	25	3	6	5	2	1	2	1	2	1	1	-	50

Cinsiyet; Araştırmalardaki öğretmenlerin cinsiyet değişkeni incelendiğinde araştırmaların 30' unda öğretmenlerin cinsiyet değişkenlerinin dikkate alındığı (rapor edildiği) ve cinsiyet değişkenini dikkate alan bu araştırmalarda kadın öğretmenlerin (n=2788) erkek öğretmenlere oranla daha fazla olduğu (n=2376) görülmektedir.

Yaş; Öğretmenlerin yaş değişkeni incelendiğinde araştırmaların 4' ünde yaş değişkeninin dikkate alındığı ve yaş değişkenini dikkate alan bu araştırmalarda örneklem olarak kullanılan öğretmenlerin çoğunluğunun (n=423) 36-40 yaş grubunda bulunduğu, en az öğretmen bulunan grubun ise 50 yaş üstü (n=78) olduğu görülmüştür.

Mesleki Deneyim; Öğretmenlerin kıdem değişkeni incelendiğinde araştırmaların 24' ünde kıdem değişkeninin dikkate alındığı ve kıdem değişkenini dikkate alan bu araştırmalarda örneklem olarak kullanılan öğretmenlerin kıdem yıllarının en çok 11-15 yıl arasında (n=1438) yoğunlaştığı, 16-20 yıl arasındaki öğretmenlerin (n=448) ise azınlıkta olduğu görülmektedir.

Mezun Olunan Okul; Öğretmenlerin mezun olunan okul değişkeni incelendiğinde, araştırmaların 12' sinde mezun olunan okul değişkeni dikkate alınmıştır. Mezun olunan okul değişkenini dikkate alan bu araştırmalarda örneklem olarak kullanılan öğretmenlerin çoğunluğu eğitim fakültesi (n=900) mezunudur. Ayrıca fen ve edebiyat fakültesi (n=278) ve diğer fakültelerden (n=937; ilahiyat fakültesi, ziraat fakültesi, veterinerlik fakültesi, yüksek öğretmen okulu vb.) mezun öğretmen olduğu görülmüştür.

Eğitim Düzeyi; Öğretmenlerin eğitim düzeyi değişkeni incelendiğinde ise araştırmaların 6' sında eğitim düzeyi değişkeninin dikkate alındığı ve eğitim düzeyi değişkenini dikkate alan bu araştırmalarda örneklem olarak kullanılan öğretmenlerin çoğunluğunun (n=379) lisans mezunu olduğu, buna karşın yüksek lisans mezunu öğretmenlerin azınlıkta olduğu (n=62) görülmüştür.

İncelenen Araştırmaların Yöntem Özellikleri

İncelenen araştırmaların yöntem özellikleri; araştırma deseni, örnekleme tekniği, veri toplama araçları ve veri toplama süreçleri açısından incelenmiştir. İncelenen araştırmaların yöntem özellikleri frekansları Tablo 3’ te verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaların yöntem özellikleri (n=50)

Yöntem özellikleri		Araştırma sayısı	
Araştırma deseni ve veri toplama aracı	Nitel	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	14
		Yapılandırılmış görüşme formu	1
	Nicel	Ölçek	14
		Anket	19
	Karma	Yarı yapılandırılmış görüşme formu	1
		Anket	1
Güvenirlilik / geçerlik	Güvenirlilik	Cronbach’s alpha	21
		Test yarı test	2
		Kodlayıcılar arası tutarlılık	3
		Rapor edilmemiş	25
	Geçerlik	Uzman görüşü	19
		Faktör analizi	7
		Belirtke tablosu	1
		Rapor edilmemiş	25
Veri analizi	Betimsel	Betimsel analiz (frekans, yüzde, ortalama, standart sapma)	32
		Betimsel analiz (nitel)	5
		Grafikler	2
	Yordamalı	İçerik analizi (nitel)	8
		Doküman analizi (nitel)	1
		Korelasyon	2
		Non-parametrik	2
	Tek değişkenli (t-test, anova)	15	

Yöntem özellikleri		Araştırma sayısı	
Örneklem tekniki	Basit tesadüfi	5	
	Tesadüfi örnekleme	Tabakalı	2
		Küme	2
	Tesadüfi olmayan örnekleme	Uygun	5
		Amaçsal	7
	Rapor edilmemiş		29

Araştırmaların yapıldığı tarihler incelendiğinde 2005, 2006 ve 2007 yıllarında konu ile ilgili yapılmış araştırmaların sayısının giderek ileri ki yıllara doğru düştüğü görülmektedir. 2009, 2010 ve 2011 yıllarında öğretmenlerin görüşlerini rapor eden araştırmaların sayısı oldukça azdır.

Araştırma Deseni: Analiz edilen araştırmaların desen özellikleri incelendiğinde nicel yöntemlerin (n=33), nitel (n=15) ve karma (n=2) yöntemlerden daha sık kullanıldığı görülmüştür. Nicel araştırma yöntemlerinden en çok tercih edilen araştırma deseni tarama (survey) desendir. Bu desen ile daha çok öğretmenlerin programlar ile ilgili görüşleri, uygulamaları ve yaşadıkları sorunlar betimlenmiştir. Diğer yandan, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni en çok tercih edilen araştırma desendir. Bu desen kullanılarak öğretmenlerin programın geneli veya öğelerinden bazıları ile ilgili görüşleri derinlemesine incelenmiştir.

Örneklem Tekniği: Görüşleri alınacak öğretmenlerin seçiminde çeşitli örneklem teknikleri kullanılmıştır. Nitel çalışmalarda daha çok uygun (n=5) ve amaçsal (n=7) örneklem teknikleri kullanılırken (n=12) nicel araştırmalarda daha çok tesadüfi örneklem tekniklerinden basit tesadüfi (n=5), tabakalı (n=2) ve küme örneklem (n=2) tekniğinin kullanıldığı rapor edilmiştir. Analiz edilen araştırmaların 29'unda kullanılan örneklem tekniği belirtilmemiştir.

Veri Toplama Araçları: Öğretmenlerden programlar ile ilgili görüşleri alınırken anket (n=19), yarı yapılandırılmış görüşme formu (n=15) ve ölçek (n=14) gibi veri toplama araçları kullanılmıştır. Bazı araştırmalarda bu araçların bir kaçını aynı anda kullanılmış ve böylelikle öğretmenlerin görüşleri hem genel olarak betimlenmiş hem de derinlemesine incelenmiştir. Bu araçların çoğu araştırmacıların kendileri tarafından (n=41) geliştirilmiştir. Bazıları ise önceden geliştirilen ve denenilen araçlardır (n=5), diğer taraftan bazı araştırmalarda (n=6) veri toplama araçlarının nereden elde edildiği rapor edilmemiştir. İncelenen araştırmalarda kullanılan veri toplama araçları ile ilgili sadece 25 araştırmada güvenilirlik ve sadece 25 araştırmada ise geçerlik ile ilgili deliller sunulmuştur. Güvenirlik ile ilgili hiçbir bilgi sunulmayan (n=25) ve geçerlik çalışması yapılmayan (n=25) araştırmaların oranı % 50' dir.

Veri Analizi: Nicel desenlerin kullanıldığı araştırmalarda hem betimsel hem de

yordamsal (çıkarımsal) istatistik yöntemlerinin kullanıldığı gözlemlenmiştir. Betimsel olarak analiz edilen araştırmalarda sıklık, ortalama, standart sapma, tablo ve grafikler sıklıkla kullanılmıştır. Yordamsal istatistik kullanılarak analiz edilen araştırmalarda ise daha çok tek değişkenli analizler (t-test ve ANOVA) (n=15), korelasyon (n=2) ve non-parametrik testler (n=2) kullanılmıştır. Nitel araştırma desenlerinin kullanıldığı araştırmalarda ise daha çok içerik analizi (n=8), betimsel analiz (n=5) ve doküman analizi (n=1) teknikleri tercih edilmiştir.

Öğretim Programları ile ilgili Öğretmen Görüşleri

İncelenen araştırmalarda, örneklem olarak çoğunlukla ilköğretim düzeyi öğretmenleri ve özellikle sınıf öğretmenleri seçilmiştir. Sınıf öğretmenlerinden, öğretim programı olarak en çok analiz etmeleri ve görüş bildirmeleri istenen öğretim programı Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı (n=7) ve Türkçe Dersi Öğretim Programıdır (n=6). Ayrıca, bazı araştırmalarda sınıf öğretmenlerinden İlköğretim Matematik Dersi Öğretim Programı (n=4) ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (n=3) ile ilgili görüş bildirmeleri de istenmiştir. Diğer yandan, incelenen araştırmalarda ilköğretim ilk kademe düzeyinde, Hayat Bilgisi, Beden Eğitimi, Müzik ve Resim Dersi öğretim programları ile ilgili herhangi bir görüş alınmadığı görülmektedir. Sınıf öğretmenleri dışında ilköğretim ikinci kademe çoğunlukla Fen ve Teknoloji öğretmenleri ile Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı (n=5) üzerine çalışıldığı görülmüştür. Bunun dışında, ilköğretim ikinci kademe düzeyinde, üç araştırmada matematik öğretmenlerinden Matematik Dersi Öğretim Programı, iki araştırmada sosyal bilgiler dersi öğretmenlerinden Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, iki araştırmada din kültürü ve ahlak bilgisi dersi öğretmenlerinden Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı ve bir araştırmada Türkçe dersi öğretmenlerinden Türkçe Dersi Öğretim Programı ile ilgili görüşler alınmıştır. İki araştırmada ise, farklı branş (sınıf öğret., fen ve teknoloji, sosyal bilgiler, matematik, Türkçe, güzel sanatlar ve yabancı dil) ve kademelerdeki öğretmenlerin farklı derslerin öğretim programları ile ilgili görüşleri alınmıştır. Orta öğretim düzeyi dikkate alındığında, incelenen araştırmalardan iki tanesinde Coğrafya Dersi Öğretim Programına, bir araştırmada Fizik Dersi Öğretim Programına, bir tanesinde Biyoloji Dersi Öğretim Programına ve bir tanesinde ise Felsefe Dersi Öğretim Programına ilişkin öğretmen görüşlerine yer verilmiştir. Ancak yapılan literatür taraması ve seçilen araştırmalarda diğer derslerin öğretim programına ilişkin görüşlere yer veren araştırmaya ulaşılamamıştır.

İncelenen araştırmalarda örneklem olarak seçilen öğretmenlerin programın geneli veya bazı öğeleri açısından görüşleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırmaların, 21' inin programın tüm öğeleri ile ilgili öğretmen görüşlerine başvurduğu, 15' ininde öğrenme-öğretme sürecine (eğitim durumları) ilişkin, 6' sının "değerlendirme", 5' inin "içerik" ve 3' ünde ise "amaç" ile ilgili öğretmen görüşlerine başvurduğu görülmüştür.

Öğretim Programlarının 'Amaç' Ögesi ile ilgili Görüşler: Analiz edilen araştırmalardan 21' inde öğretim programlarının tüm öğeleri ile ilgili öğretmen görüş-

lerine değinilirken, 3' ünde sadece 'amaç' basamağı ile ilgili öğretmen görüşlerine yer verilmiştir; dolayısıyla amaç basamağı ile ilgili öğretmen görüşlerine yer veren araştırma sayısı 24' tür. Öğretmenler, öğretim programlarının öğrencilerin sadece bilişsel düzeydeki gelişimlerine değil, Duyuşsal ve Psiko-motor gelişim düzeylerine de katkı sağladığını, amaçların öğrencilerin gelişim düzeyine uygun olduğunu, iş birliğini destekler nitelikte olduğunu, öğrencileri yaratıcı düşünmeye yönlendirdiğini ve öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirdiğini düşünmektedirler. Ancak, bazı kazanımların açık ve anlaşılır olmamasından kaynaklı uygulama sorunları ve ders planlarını hazırlama sürecinde sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Öğretim Programlarının 'İçerik' Ögesi İle İlgili Görüşler; Analiz edilen araştırmalardan 21' inde öğretim programlarının tüm ögeleri ile ilgili öğretmen görüşlerine değinilirken, 5' inde sadece 'içerik' basamağı ile ilgili öğretmen görüşlerine yer verilmiştir; dolayısıyla 'içerik' basamağı ile ilgili öğretmen görüşlerine yer veren araştırma sayısı 26' dır. Öğretmenler içeriğin; güncel, öğrencilerin gelişim düzeyine uygun ve gerçek hayata uyarlanabilir olduğunu düşünürlerken diğer taraftan ise içerikte dil bilgisi kurallarına yeterince ağırlık verilmemesinden yakınmaktadır. Yani, metin içinde ve anlatımlarda gramer, imla hataları, anlatım bozuklukları gibi durumların olması metinlerin anlaşılabilirliğini zorlaştırmaktadır. Ayrıca, bazı sınıf düzeylerinde (özellikle 4. ve 7. sınıflar) konuların ve içeriğin yoğun olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin, Bazı fen ve teknoloji dersi öğretmenleri bu konuda olumsuz görüş bildirmişlerdir.

Öğretim Programlarının 'Öğrenme-Öğretme Süreci' Ögesi İle İlgili Görüşleri; Analiz edilen araştırmalardan 21' inde öğretim programlarının tüm ögeleri ile ilgili öğretmen görüşlerine değinilirken, 15' inde sadece 'öğrenme-öğretme süreci' basamağı ile ilgili öğretmen görüşlerine yer verilmiştir; dolayısıyla 'öğrenme-öğretme süreci' basamağı ile ilgili öğretmen görüşlerine yer veren araştırma sayısı 36' dır. Öğretmenler, öğretim programlarındaki etkinliklerin öğrencilerin anlama ve anlatma isteklerini destekler nitelikte olduğunu, öğrencilerin bu etkinliklere katılmakta çok istekli olduklarını ve öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecinin odağında yer aldığını belirtmişlerdir. Örneğin; öğretmenler, altı şapkalı düşünme tekniği, beyin fırtınası, drama gibi aktif öğrenme tekniklerinin sıklıkla kullanılması ile birlikte öğrenci katılımını ve derse yönelik ilgilerinin arttığını rapor etmişlerdir. Ancak, bu öğretmenler ders kitaplarının içerik açısından sınırlı olması, okullarda uygulama ve deney sürecine ilişkin yeterli araç-gerecin sağlanamaması, sınıfların kalabalık olması ve zamanın yetersiz olması gibi nedenlerle etkinliklerin uygun ve etkili bir şekilde uygulanmadığı görüşünde birleşmişlerdir. Ayrıca, bazı öğretmenler kılavuz kitaplarındaki bazı etkinliklerin anlaşılmadığını ve etkinliklerde önerilen malzeme/araç-gereçlere ulaşamadıklarını dolayısı ile sınıfta uygulanmadığını söylemişlerdir.

Öğretim Programlarının 'Ölçme-Değerlendirme' Ögesi İle İlgili Görüşler; Analiz edilen araştırmalardan 21' inde öğretim programlarının tüm ögeleri ile ilgili öğretmen görüşlerine değinilirken, 6' sında sadece 'değerlendirme' basamağı ile ilgili öğretmen görüşlerine yer verilmiştir; dolayısıyla 'değerlendirme' basamağı ile ilgili öğretmen görüşlerine yer veren araştırma sayısı 27' dir. Öğretmenler, programlarda

yer verilen ölçme-değerlendirme tekniklerinin öğrencileri değişik açılardan ve farklı öğrenme alanlarında değerlendirmede yardımcı olduğunu; ancak bu tekniklerin çok fazla zaman aldığını, maddi yükünün çok fazla olduğunu ve kendilerinin bu teknikleri kullanmada yetersiz olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, analiz edilen araştırmaların bir çoğunda öğretmenler tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanma konusunda yeterli donanımına sahip olmadıklarını ve bu konuda uygulamaya dönük yeterli düzeyde hizmet içi eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Bu bağlamda, öğretmenlerin bazıları, zaman problemi, maddi yük, bilgi donanımı eksikliği gibi nedenlerden dolayı bazı ölçme değerlendirme araçlarını (örn. Portfolyo) ve süreçlerini (örn. akran değerlendirme, öz değerlendirme) kullanmadıklarını söylemişlerdir.

4. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada 2005-2011 yılları arasında gerçekleştirilen, öğretmenlerin program geliştirme sürecinin temel öğelerine yönelik görüşlerini rapor eden araştırmalar içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Ayrıca, bu araştırmaların bulgularına dayanarak öğretmenlerin öğretim programlarının uygulamasına yönelik görüşleri ile ilgili senteze dayalı bir sonuç ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu amaçlardan yola çıkarak araştırmanın sonuçları; (1) ulaşılan çalışmaların demografik özellikleri ile yöntem özellikleri ve (2) öğretmenlerin öğretim programlarının uygulamasına yönelik görüşleri ve üzerinde görüş alınan öğretim programları olmak üzere iki aşamada tartışılacaktır.

Çalışmaların Demografik Özellikleri ve Yöntem Özellikleri

İncelenen çalışmaların çoğunluğu Türkçe, birkaç tanesi ise İngilizce olarak yazılmıştır. Araştırmaların 21'inde program geliştirmenin tüm öğelerine yönelik öğretmen görüşleri sunulurken geri kalan 29'unda ise program geliştirmenin bir veya birden fazla boyutuna ilişkin öğretmen görüşleri rapor edilmiştir. Program geliştirme öğeleri içerisinde en fazla çalışma yapılan öğe uygulamanın en yoğun olduğu boyut olan 'Öğrenme-Öğretme Süreci' dir.

İncelenen araştırmaların çoğunluğunda İç Anadolu Bölgesi ve Marmara Bölgesindeki illerden seçilen öğretmenleri ile yürütülmüştür ki devlet üniversitelerinin ve özel üniversitelerin dolayısıyla araştırma yapan tabakanın (araştırmacı vb.) bu bölgede yoğunlaşıyor ve çalışıyor olması bu durumu açıklar niteliktedir. Ulutaş ve Ubuz (2008) yapmış oldukları içerik analizi çalışmasında benzer bulguyu rapor etmişlerdir.

Sınıf öğretmenleri, ilköğretim ilk ve ikinci kademe öğretmenleri birçok araştırmanın örnekleme olarak seçilen öğretmen grubudur. Hürsen ve Özçınar (2008) ve Ulutaş ve Ubuz (2008) yapmış oldukları içerik analiz çalışmasında benzer sonuçlar ile karşılaşmışlardır. Bu duruma gerekçe olarak her okulda en az beş sınıf öğretmeni olması nedeniyle sınıf öğretmenlerinin kolay ulaşılabilir bir örneklem kitlesi olması gösterilebilir.

Karadağ (2010), Sözbilir ve Kutu (2008), Ulutaş ve Ubuz (2008) Göktaş, Küçük

ve arkadaşları (2012), Göktaş, Hasaıçebi ve arkadaşları (2012) ve Çıltaş, Güler ve Sözbilir (2012) tarafından yapılan araştırmaların sonuçlarına paralel olarak, incelenen çalışmaların çoğunda (n=27) nicel araştırma deseni ve tarama yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak ise anket ve ölçek tercih edilmiş ve bu çalışmaların genelinde veriler betimsel istatistik yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir.

Göktaş, Hasaıçebi ve arkadaşları (2012) yapmış oldukları araştırmaya paralel olarak araştırmaların çoğunluğunda (n=37) betimsel veri analiz yöntemleri kullanılmıştır. Bu durum çalışılan konunun özelliğine ve araştırma deseninin özelliğine bağlanabilir. Ayrıca bu konuda, Sözbilir ve Kutu (2008)' yapmış oldukları eğitim araştırmasında bu durumun nedeninin araştırmacıların diğer analiz yöntemlerini bilmemeleri ve/ya kullanamamaları olarak açıklamaktadır.

Çalışmaların çoğunda geçerlik ve güvenilirlik rapor edilmemiştir ki bu durum çalışmaların sonuçlarının genellenebilirliğine ve güvenilirliğine gölge düşürmektedir. Güvenirlik ve geçerliğin rapor edildiği çalışmalarda güvenilirliği sağlamak için genellikle Cronbach's alpha (α), geçerliliği sağlamak içinse genellikle uzman görüşüne başvurma tercih edilmiştir.

Öğretmenlerin, Öğretim Programlarının Uygulanmasına Yönelik Görüşleri

Araştırmaya dahil edilen 50 çalışmanın içerik analizi sonucunda, öğretmenlerin 2005 yılı ve sonrası geliştirilen programların uygulanması sürecinde bazı problemler yaşadıklarını belirtmelerine rağmen, programın öğrenciye kazandırdıklarından ve diğer öğretim programlardan farklı olarak öğrenciyi öğrenme ve öğretme sürecinin merkezine aldığından dolayı öğretim programları ile ilgili olumlu görüşler bildirdikleri görölmektedir.

Özellikle 2005-2006 yıllarında yapılan çalışmalarda, öğretmenler programın geneli, uygulamaya dönük etkinlikler ve ölçme-değerlendirme açısından olumsuz eleştirilerde bulunmuşlardır. Bu durum, programın 2005 yılından itibaren kademeli olarak yaygınlaştırılması ve okulların bu yaygınlaştırma sürecinde ilk yıllarda alt yapı olanakları açısından yetersiz olmasından kaynaklanabilir. Ayrıca, program geliştirme süreci ile birlikte hizmet içi eğitimler gerçekleştirilmiştir. Ancak bu hizmet içi eğitimler ilk aşamada tüm öğretmenlerle yapılamamış ve kademeli olarak formatör öğretmenler aracılığı ile gerçekleştirilmiştir. Dolayısı ile öğretim programlarının uygulanmasına yönelik öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerinin ilk yıllarda yeteri düzeyde karşılanamamış olması da öğretmenlerin olumsuz eleştirilerine neden olmuş olabilir. Demirkol'un (2010) 42 ilköğretim okulunda yapmış olduğu araştırmada, ilköğretim okullarında okul temelli hizmet içi eğitim etkinliklerinin tür, sıklık ve süre bakımından yetersiz olduğu, içerik ve süre açısından da çok kısıtlı olduğu ortaya konulmuştur. Baykan, Ercan ve Erdoğan (20011)'nın yeni öğretim programları ile birlikte önerilen tamamlayıcı ölçme değerlendirme tekniklerinin kullanımına yönelik ihtiyaçlar ve engeller çalışmasında, öğretmenlerin hizmet içi eğitimleri yeterli düzeyde almadıkları ve alınan hizmet içi eğitimlerin de daha çok kuramsal olduğu öğretmenler tarafından

belirtilmiştir. Bu bulgu, öğretmenlerin aldıkları hizmet içi eğitimlerin nitelik olarak da sadece kuramsal bilgilerden değil uygulamaya yönelik bilgilere ve/ya deneyimlere ihtiyaç duyduklarının göstergesidir. Ayrıca, öğretmenlerin geliştirilen öğretim programları ile ilgili olumsuz görüşleri, öğretmenlerin ilk aşamada alışkanlıklarını değiştirme konusunda istekli olmamalarından ve değişime olan dirençlerinden de kaynaklanabilir (Ornstein and Hunkins, 1998). 2007 ve sonrası yapılan araştırmaların içerik analizi sonuçlarında, bu direncin kısmen kırıldığı öğretmenlerin programa yönelik olumlu eleştiriler sunmaya başladıkları görülmektedir. Bu durum, öğretmenlerin zamanla ve uyguladıkça öğretim programlarını daha iyi tanımış ve anlamış olmalarına ve öğretim programlarının uygulanmasına yönelik hizmet içi ihtiyaçlarının kısmen de olsa karşılanmış olmasına bağlanabilir.

Öğretmenlerin programın uygulama aşamasında karşılaştıklarını belirttikleri bir diğer sorun okullarda gerekli araç-gerecin sağlanamaması ve sınıfların programın gerektirdiğinin tersine çok kalabalık olmasıdır. Bu durum programın uygulanması sürecinde bazı okullarda alt yapı imkanlarının uygulama için yeterli olmamasından ve gerekli donanımın sağlanamamasından kaynaklanmış olabilir. Bu durum, ancak alt yapı imkanları iyileştirildikçe ve sınıf mevcutları azaltıldıkça giderilebilir. Ancak, öğretim programları her ne kadar küçük grup etkinliklerinin gerçekleştirilmesini önerilse de bu durum kalabalık sınıflarda geniş katılımlı etkinliklerin uygulanmasına engel teşkil etmemektedir. Bu durum yine, öğretmenlerin program algısı ile yakından ilişkilidir.

5. Öneriler

İçerik analizinde ulaşılan bulgular dikkate alınarak iki temel alanda öneriler sunulmuştur. Bu öneriler ileriki araştırmalara ve eğitim uygulamalarına dönük olan önerilerdir.

İleriki Araştırmalar İçin Öneriler

2004 yılında geliştirilmeye başlanılan en güncel öğretim programları ile ilgili programın uygulayıcıları olan öğretmenlerden görüşler alınmış. Ancak içerik analize tabi tutulan 50 araştırma, bazı branşlardaki öğretmenlerle hiç araştırma yapılmadığını ve bazı öğretim programlarına ilişkin hiç görüş rapor edilmediğini göstermektedir. Bu durum dikkate alındığında, özellikle ilköğretim düzeyinde Hayat Bilgisi, İngilizce, Resim, Müzik ve Beden Eğitimi gibi derslere ilişkin öğretmenlerin görüşlerine başvurulmalı ve öğretmenlerden derslerin öğretim programının boyutları ile ilgili görüşlerini rapor eden araştırmalar planlanmalıdır. Buna paralel olarak, ortaöğretim düzeyinde sadece 5 araştırmaya ulaşılmıştır. Bu durum ortaöğretim programlarına ilişkin araştırmalara çok yer verilmediğinin bir göstergesidir. Dolayısıyla ortaöğretim düzeyinde, tüm branşlara ve öğretim programlarına yönelik araştırmalar planlanmalı ve öğretmenlerin ortaöğretim programlarına ilişkin görüşleri rapor edilmelidir. Özellikle Marmara ve İç Anadolu Bölgesi'nde görev yapmakta olan öğretmenler ile yapılan araştırmaların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Okul şartları, bölge şartları ve kültürel farklılıkların öğretim programlarının uygulamasına ilişkin yansımalarının

net olarak gözlemlenebilmesi için farklı bölgelerden ve illerden de seçilen öğretmen grupları ile çalışmalar planlamalıdır. Ayrıca, seçilen araştırmaların yöntem özellikleri incelendiğinde, nicel yöntemlerden tarama deseninin en çok kullanılan araştırma deseni olduğu görülmektedir. Bu araştırma deseni daha çok mevcut durumu betimlemeye yöneliktir. Derinlemesine bilgi ve anlayış sağlayan nitel araştırmaların sayısı oldukça azdır. Nitel araştırmalar sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştıran, bütüncül bir yaklaşıma sahip olan, araştırmacının aynı zamanda katılımcı olduğu ve esnekliği olan bir araştırma desendir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu nedenle araştırmaların derinlemesine anlayış ve bilgi sunabilmesi için eğitim programları alanında nitel araştırmalara ağırlık verilmelidir. Önemli noktalardan biri de araştırma bulgularının güvenilirliğini sağlamaya dönük olarak gerçekleştirilen güvenilirlik ve geçerlik çalışmalarıdır. İncelenen araştırmaların %50' sinde güvenilirlik ve geçerlik çalışmasına rastlanmamıştır. Bu durum bazı araştırmaların bulgularının sorgulanmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda, araştırmalarda doğru ve güvenilir sonuçlara ulaşıldığının göstergesi olan geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına azami düzeyde önem verilmelidir. Ayrıca bu durum dış geçerliğin yani genellenebilirliğin bir göstergesi olacaktır. Bu araştırma, seçilen hakemli dergiler ile sınırlıdır. Benzer araştırma deseni kullanılarak, yüksek lisans, doktora tezleri ve konferans bildirileri incelenebilir. Bu çalışmaların incelenmesi ve analiz edilmesi daha geniş bir çerçeve ortaya koyarak, öğretmenlerin programın öğeleri ile ilgili görüşlerine dönük büyük resmi görmeye yardımcı olacaktır.

Eğitim Uygulamalarına İlişkin Öneriler

Öğretmenlerin kendilerini özellikle öğrenme-öğretme süreçleri ve değerlendirme alanında eksik görmeleri ve bazı uygulamalarda zorlandıklarını belirtmeleri göz önünde bulundurularak, öğretmenlere yeni öğretim programı ile ilgili uygulamalı hizmet içi eğitimler verilmelidir. Ayrıca bu hizmet içi eğitimlerde, sadece program içeriği tanıtılmamalı, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine (pedagoji bilgisi) ve güncel eğitim uygulamalarına ilişkin konu ve temalar da yer almalıdır. Bu hizmet içi eğitimler daha çok işlik (workshop) çalışması olarak tasarlanmalı ve öğretmenlere uygulama şansı tanınmalıdır. Programda yer verilen etkinliklerin gerektiği şekilde uygulanabilmesi için okullara teknolojik donanım açısından destek sağlanmalıdır. Etkinliklerin sıkıştırılmadan, etkili bir şekilde uygulanabilmesi, pekiştirme ve uygulamalara daha çok zaman ayrılabilmesi ve öğrencilerle birebir ilgilenme imkânı bulunabilmesi için sınıflardaki öğrenci sayısı azaltılabilir.

6. Kaynakça

- Açıkgöz. K. (2002). Aktif öğrenme (1.Baskı). İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Ary, D., Jacobs, L., Razevieh, A., and Sorensen, C. (2006). *Introduction to research in education*. Belmont, CA: Wadsworth.Brooks J.G. & Brooks, M.G. (1999). In Search of understanding: The case for Constructivist Classrooms. Association for Supervision and Curriculum Development. Association for Supervision and Curriculum Development Alexandria, Virginia. <http://www.ascd.org>.

- Baykan, A.K., Ercan, U., & Erdogan, M. (2011). Barriers and needs regarding the implementation of new measurement and evaluation techniques; A review of research between 2005 and 2010. An oral presentation on First International Conference on Curriculum and Instruction, 05-08 October, Anadolu University, Eskişehir.
- Bulut, M. (2007). Curriculum reform in Turkey. A case of primary school mathematics curriculum. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 3(3), 203-212.
- Çiltaş, A., Güler, G., ve Sözbilir, M. (2012). Mathematics education research in turkey: a content analysis study. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(1), 574-578.
- Demirel, Ö. (2007). Eğitimde program geliştirme. Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Demirkol, M. (2010). İlköğretim okullarında öğretmenlere yönelik okul temelli hizmet içi eğitim etkinliklerinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim*, 188, 158-173.
- Doğanay, A. (Ed.) (2010). Öğretim ilke ve yöntemleri (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Doğanay, A. ve Sarı, M. (2008). Öğretmen gözüyle yeni sosyal bilgiler programı: adana ilinde bir araştırmaya. *İlköğretim Online*, 7(2), 468-484.
- EARGED. (2003). PIRLS 2001 – Uluslar arası okuma becerilerinde gelişim raporu. earged.meb.gov.tr adresinden 4 Nisan 2011 tarihinde alınmıştır.
- Erdogan, M., Marcinkowski, T., & Ok, A. (2009). Content analysis of selected features of K – 8 environmental education research studies in Turkey, 1997-2007. *Environmental Education Research*, 15(5), 525-548.
- Erdogan, M. (2007a). Yeni öğretim programı ve yeni ölçme-değerlendirme yaklaşımları. Eğitimde Yeni Yaklaşımlar. Ankara: ODTU Yayınları, 15-33.
- Erdogan, M. (2007b). Yeni geliştirilen dördüncü ve beşinci sınıf fen ve teknoloji dersi öğretim programının analizi; nitel bir çalışma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 221-254.
- Erişen, Y. (1998). Program geliştirme modelleri üzerine bir inceleme. Ankara: Pegem
- Eşme, İ. (2005). Eğitim göstergeleri: çöküşün bozguna dönüşmesi. *Cumhuriyet Bilim Teknik Dergisi*, CBT 930. <http://muratkaymak.blogcu.com/2395711/> adresinden 7 Şubat 2007 tarihinde indirilmiştir.
- Frankel, J., & Wallen, N. (2000). *How to design and evaluate research in education*. Boston, MA: McGraw-Hill Higher Education.
- Göktaş, Y., Küçük, S., Aydemir, M., Telli, E., Arpacık Ö., Yıldırım, G., ve Reisoğlu, İ. (2012). Educational technology research trends in Turkey: a content analysis of the 2000-2009 decade. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(1), 191-196.
- Göktaş, Y., Hasançebi, F., Varışoğlu, B., Akçay, A., Bayrak, N., Baran, M., ve Sözbilir, M. (2012). Trends in educational research in Turkey: a content analysis. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(1), 455-459.
- Gözütok, D. (2003). Curriculum development in Turkey. W.F.Pinar (ed.) *International Handbook of Curriculum Research* (shf. 607-622). Lawrence Erlbaum Associates: London.
- Güven, B. ve Alp, S. (2008). Yeni sosyal bilgiler dersi öğretim programının kazanımlarına yönelik öğretmen görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 177, 153-165.
- Hürsen, Ç. & Özçınar, Z. (2008). Çoklu zeka kuramı çalışmalarının içerik analizi bakımından değerlendirilmesi *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 3(1), 1-15.
- Karadağ, E. (2010). An analysis of research methods and statistical techniques used by doctoral dissertation at the educational sciences in turkey. *Current Issues in Education*, 13(4).
- Karadağ, E., Deniz, S., Korkmaz, T., Deniz, G. (2008). Yapılandırmacı öğretim yaklaşımı: sınıf öğretmenleri görüşleri kapsamında bir araştırma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 383-402.
- Kayıkçı, K. ve Sabancı, A. (2009). Yeni ilköğretim programının değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 181, 240-252.

- MEB. TTK (2005). İlköğretim 1-5 sınıf programları tanıtım el kitabı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım evi.
- OECD. (2004). PISA 2003 at a GLANCE . OECD: Hollanda.
- Olkun, S. ve Aydoğdu, T. (2003). Üçüncü uluslar arası matematik ve fen araştırması (TIMSS) nedir? Neyi sorgular? Örnek geometri soruları ve etkinlikler. İlköğretim-online 2(1), 28-35. [Online]:
- Ornstein, A. C., & Hunkins, F. P. (1998). *Curriculum: Foundations, principles, and issues*. Boston: Allyn and Backon.
- Patton, M. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Sözbilir, M. & Kutu, H. (2008). Development and current status of science education research in Turkey. Essays in Education, Special Issue, 1-22. 02 Şubat 2012 tarihinde <http://www.usca.edu/essays> adresinden elde edilmiştir.
- Şahin, E. (2007). Yeni ilköğretim 1. kademe Türkçe programının değerlendirilmesi. İlköğretim Online, 6(2), 284-304.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (TTKB). (2004). *Talim Terbiye Kurulu Program Geliştirme Çalışmaları*. 5 Mayıs 2005 tarihinde, www.ttkb.meb.gov.tr adresinden edinilmiştir.
- Ulutaş, F. & Ubuz, B. (2008). Matematik eğitiminde araştırmalar ve eğilimler: 2000 ile 2006 yılları arası. *İlköğretim Online*, 7, 614-626.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008) Nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.
- Yüksel, S. (2003). Türkiye’de program geliştirme çalışmaları ve sorunları. Milli Eğitim Dergisi, Sayı 159. 24.04.2013 tarihinde http://dhgm.meb.gov.tr/yayimler/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/159/syüksel.htm adresinden elde edilmiştir.
- Ek.1. Analizi Yapılan Araştırmalar (n=50)**
- Aykaç, N. (2007). İlköğretim sosyal bilgiler dersi eğitim-öğretim programına yönelik öğretmen görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(22), 46-73.
- Aykaç, N. (2007). İlköğretim programında yer alan etkinliklerin öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi (Sinop ili örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 8(2), 19-35.
- Aksu, H.H. (2008). Öğretmenlerin yeni ilköğretim matematik programına ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 1-11.
- Anılan, H. & Sarier, Y. (2008). Altıncı sınıf matematik öğretmenlerinin matematik dersi öğretim programının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 128-141.
- Ayvacı, H.Ş. & Er-nas, S. (2009). Öğretmen kılavuz kitaplarının yapılandırmacı kurama göre öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 3(2), 212-225.
- Bakar, E., Keleş, Ö., & Koçakoğlu, M. (2009). Öğretmenlerin MEB 6. sınıf fen ve teknoloji dersi kitap setleriyle ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 10(1), 41-50.
- Bal, P. (2008). Yeni ilköğretim matematik öğretim programının öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 53-68.
- Bozkurt, E., & Yenilmez, K. (2008). Altıncı sınıf matematik öğretim programında çoklu zeka kuramına dayalı öğrenme yönteminin uygulanma düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 90-99.
- Bulut, İ. (2008). Yeni ilköğretim programlarında öngörülen öğrenci merkezli uygulamalara ilişkin öğretmen görüşleri (Diyarbakır ili örneği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 56, 521-546.

- Butakin,V., & Özgen,K. (2007). Yeni ilköğretim matematik dersi öğretim programının (4. ve 5. sınıf) uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi Diyarbakır ili örneği. *Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, 82-94.
- Bümen,N.T. (2005). Öğretmenlerin yeni ilköğretim programıyla ilgili görüşleri ve programı uygulamaya hazırlayıcı bir hizmet içi eğitim çalışması örneği. *Ege Eğitim Dergisi*, 6(2), 21-57.
- Camuzcu, S., ve Duruhan, K. (2011). İlköğretim öğretmenlerinin öğretme-öğrenme süreci ile ilgili hizmet-içi eğitim ihtiyaçları. *E-International Journal of Educational Research*, 2(1), 15-29.
- Çelikkaya T. (2011) Sosyal Bilgiler programında yer alan becerilerin kazandırılma düzeyi: öğretmen görüşleri *Kastamonu Eğitim Dergisi* 19(3)
- Coşkun, E. (2005). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmen ve öğrencilerinin yeni Türkçe dersi öğretim programıyla ilgili görüşleri üzerine nitel bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2, 421 –476.
- Coşkun,E. , Gelen,İ. , Kan,O.M. (2009). Türkçe derslerindeki performans ödevleri konusunda öğretmen ve öğrenci görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 22-55.
- Demirci, A. (2008). Türkiye’deki yeni coğrafya öğretim programının öğretmenlerin bakış açısından değerlendirilmesi. *Milli Eğitim*, 178, 105 - 120.
- Dindar, H., & Yangın, S. (2007). İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretim programına geçiş sürecinde öğretmenlerin bakış açılarının değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 185-198.
- Erdoğan, M. (2007). Yeni geliştirilen dördüncü ve beşinci sınıf fen ve teknoloji dersi öğretim programının analizi; nitel bir çalışma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 221-254.
- Gömlüksiz, M.N. , & Bulut, İ. (2006). Yeni fen ve teknoloji dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(2), 173-192.
- Gömlüksiz, M.N. , & Bulut, İ. (2007). Yeni fen ve teknoloji dersi öğretim programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 76-88.
- Gömlüksiz, M.N. , Öner P. & Bozpolat E. (2011). Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Derslerini Yürütmelerine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 10(3), 872-893
- Güven, S. (2008). Sınıf öğretmenlerinin yeni ilköğretim ders programlarının uygulanmasına ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim*, 177, 224-236.
- Güven, B., & Alp, S. (2008). Yeni sosyal bilgiler dersi öğretim programının kazanımlara yönelik öğretmen görüşleri. *Milli Eğitim*, 177, 153-165.
- Güzel, H., ve Adıbelli, S. (2011). 9. sınıf fizik ders kitabının eğitsel, görsel, dil ve anlatım yönünden incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, 201-216.
- Halat, E. (2007). Yeni ilköğretim matematik programı (1–5) ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 63-88.
- İncekara, S. (2011). Özel öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin 6. ve 7.sınıf sosyal bilgiler öğretim programı ve programın uygulanmasına yönelik görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (36), 351-368.
- Kabakçı, I. , Kurt, A., & Yıldırım, A. (2008). Bilgisayar öğretmenlerinin seçmeli bilişim teknolojileri öğretim programının uygunluğuna ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 277-301
- Karadağ, E. , Deniz,S., Korkmaz,T., & Deniz,G. (2008). Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı: sınıf öğretmenleri görüşleri kapsamında bir araştırma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 383-402.
- Karaer, H. (2006). Fen bilgisi öğretmenlerinin ilköğretim II. kademedeki fen bilgisi öğretimi hakkındaki görüşleri (Amasya Örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(8),97-111.

- Karataş, S., & Tabak, N. (2010). İlköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri. *Kuramsal Eğitimbilim*, 3 (1), 56-65.
- Kırmızı, F.S. ,& Akaya, N. (2009). Türkçe öğretimi programında yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (25), 42-54.
- Kırıkkaya, E.B.(2009). İlköğretim okullarındaki fen öğretmenlerinin fen ve teknoloji programına ilişkin görüşleri. *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 6(1), 133-148.
- Koç, H., & Aksoy, B. (2010). 2005 coğrafya dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi. *The Black Sea Journal of Social Sciences*, 2(2), 17-52.
- Korkmaz, İ. (2006). Yeni ilköğretim birinci sınıf programının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 419-430
- Kurtuluş, N., ve Çavdar, O. (2011). Fen ve teknoloji öğretim programındaki etkinliklere yönelik öğretmen ve öğrenci düşünceleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 5(1), 1-23.
- Metin,M., & Demiryürek, G. (2009). Türkçe öğretmenlerinin yenilenen Türkçe öğretim programlarının ölçme- değerlendirme anlayışı hakkındaki düşünceleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,28. 37-51.
- Orbeyi, S., & Güven,B. (2008). Yeni ilköğretim matematik dersi öğretim programı'nın değerlendirme ögesine ilişkin öğretmen görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*,4 (1),133-147.
- Özbaş, M.A. (2010). Yeni ilköğretim programlarının uygulanmasında karşılaşılan teknolojik sorunların öğretmen görüşleri açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 267-283.
- Saracaloğlu A. S. & Karasakaloğlu N.(2011). Türkçe Öğretmenlerinin Öğretimde Kullandıkları Yöntem ve Tekniklere İlişkin Görüşleri *İlköğretim Online* , 10(3), 951-960
- Şahin,A. (2008). İlköğretim birinci sınıf Türkçe ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 9(3), 133-146.
- Şahin, İ. (2007). Assessment of new Turkish curriculum for grade 1 to 5. *Elementary Education Online*, 6(2), 284-304.
- Tekbıyık, A., & Akdeniz, A.R. (2008). İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretim programını kabullenmeye ve uygulamaya yönelik öğretmen görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 2(2), 23-37.
- Temelli, A., ve Kurt, M. (2011). Biyoloji öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri ve bu yöntemlerin öğrenci başarısına etkileri hakkındaki görüşleri. *E-International Journal of Educational Research*, 2(2), 65-76.
- Temizkan, M., & Bağcı, H. (2008). 2005 ilköğretim Türkçe dersi öğretim (5. Sınıflar) programı öğrenme alanlarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Milli Eğitim*, 179, 178-194.
- Turan,M. , & Akpınar, B. (2008). İlköğretim Türkçe dersi ilk okuma-yazma öğretiminde kullanılan ses temelli cümle ve bitişik-eğik yazı yöntemlerinin değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,18(1), 121-138.
- Tüsyüz, C., & Aydın, H. (2009). İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretmenlerinin yeni fen ve teknoloji programına yönelik görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 37-54.
- Yangın, S., & Dindar, D. (2007). İlköğretim fen ve teknoloji programındaki değişimin öğretmenlere yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 240-252.
- Yıldırım, F. ,& Öztürk,B.K. (2009). Türkçe dersi öğretim programının ölçme değerlendirme ögesi hakkında öğretmen görüşleri. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(37), 92-108.

- Yörük, S., Yavuz, A. & Kıvrak, E. (2011). Yeni (2005) ilköğretim fen ve teknoloji programının öğretmen, yönetici ve müfettişlerin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 38, 423-442.
- Zengin, M. (2010). Yeni ilköğretim DKAB öğretim programının uygulamadaki etkililiğinin değerlendirilmesi. *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12 (22), 121-160.

EXTENDED ABSTRACT

Purpose and significance: The purpose of this study is to review the researches undertaken to reveal the views, beliefs and attitudes of teachers about the new curricula starting from 2005 which was the year of the becoming widespread of the program till today, and state a synthesized outcome about the views, beliefs and attitudes of teachers towards the new curricula based on the findings of these researches. With the outcome of the research, the applicability of the program and teachers' problems about the process will be identified. This study is one of the first attempts in terms of the systematical collection and analysis of the work done in the field.

Methods: In the analysis of the selected studies, a content analysis, one of the qualitative methods, is used. This method is an effective method which helps in the detailed examination of written and/or visual documents. While choosing the researches in this study, the below criteria were determined and 43 research studies which were chosen according to these criteria constitute the sample of this work. These criteria are; a) Studies sampling Turkish teachers who work in different branches (social sciences, mathematics...etc) and different levels (preschool, primary and high school), b) Studies presenting qualitative and/or quantitative data, c) Studies undertaken between 2005 and 2011, d) Studies published in chosen refereed journals, e) Studies which stated teachers' views on any aspect (aims, contents, learning- teaching process and measurement and evaluation) of the curriculum.

Results: When the outcomes of the examined researches are considered, teachers are seen to deal with these topics more; a) associating activities with the real life; b) ordering the subjects in spiral construct; c) highlighting personal differences in suggested activities; d) restraints on granting high level thinking skills; e) giving place to multiple intelligence but ignoring some of its dimensions; f) its being student centered; g) leading students to research, question and inquiry; h) giving opportunities of learning by doing and i) together with complementary measurement and evaluation approach, evaluation of the process as of the outcome. However, teachers mentioned that they came across some problems about the application of the curriculum, and these problems confined them on the effective implementation of the curricula. These problems are regarding as; a) crowded classrooms; b) time spared for activities and subjects being insufficient; c) teachers' knowledge level on the program; d) teachers' self-efficacy beliefs being low; e) discrepancy between the structure of examinations like LYS, OKS...etc. and the content of the curricula; f) schools' infrastructure facilities being limited and g) school authority and parents' not giving sufficient support about the application of the program.

Discussions and Conclusions: Analyses of the selected studies came up with the conclusions that even though teachers had positive attitudes toward new curriculum renewal studies, they confronted with several difficulties during the implementation. They believed in that the curriculum development studies succeed even only if these difficulties would be handled at first hand.

Ek 1. Makale İnceleme Formu

Çalışmanın Başlığı :				
Yazar(ları) :				
Çalışmanın Yayınlandığı Derginin Adı :				
Çalışmanın Yayınlandığı Derginin Yılı / Cildi / Sayısı:				
A. MAKALENİN KONUSU / TEMASI				
1. Amaç	( )	2. İçerik	( )	
3. Öğrenme-Öğretme Süreci	( )	4. Değerlendirme	( )	
B. ARAŞTIRMA DESENİ				
NİCEL		NİTEL		KARMA
Deneysel	Deneysel Olmayan	İnteraktif	İnteraktif Olmayan	Karma
1. Tam Deneysel ( )	1. Betimsel ( )	1. Etnografik ( )	1. Kavram Analizi ( )	1. Açıklayıcı/Doğrulamalı ( )
2. Yarı Deneysel ( )	2. Karşılaştırmalı ( )	2. Fenomenolojik ( )	2. Tarihsel Analiz ( )	2. Keşfedici ( )
3. Zayıf Deneysel ( )	3. İlişkisel ( )	3. Örnek Olay ( )		3. Çeşitleme ( )
4. Tek Denekli ( )	4. Tarama ( )	4. Incelemesi ( )		
	5. Diğer ( )	4. Grounded Teori ( )		
		5. Diğer ( )		
C. DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER				
1. Çalışmanın Yapıldığı Yıl(lar) :				
2. Çalışmanın Yapıldığı İl(ler) :				
3. Kademe :				
a. Okul öncesi ( )				
b. İlköğretim birinci kademe (1-3) ( )				
c. İlköğretim ikinci kademe (4-5) ( )				
d. Ortaöğretim ( )				
4. Örneklemin Büyüklüğü :				
5. Çalışma Yapılan Öğretmen Grubunun ;				
Branşı :				
Çalıştığı Okul Türü :				
Hizmet Yılı :				
D. VERİ TOPLAMA ARACI :				
1. Gözlem	( )	2. Görüşme	( )	
3. Başarı Testi	( )	4. Anket	( )	
5. Ölçek	( )	6. Diğer	( )	
Belirtiniz.....				
GÜVENİRLİK		GEÇERLİK		
Rapor edilmiş ( )	Rapor edilmemiş ( )	Rapor edilmiş ( )	Rapor edilmemiş ( )	
Rapor edilmişse;		Rapor edilmişse;		
KR20 ( )		Faktör Analizi ( )		
KR21 ( )		Uzman Görüşü ( )		
Cronbach's Alpha ( )		Diğer ( )		
Diğer ( )				
F. VERİ ANALİZ YÖNTEMLERİ				
NİCEL VERİLERİN ANALİZİ			NİTEL VERİLERİN ANALİZİ	
BETİMSSEL		YORDAMSAL		
1. Sıklık-Yüzde-Ortalama ( )		1. Korelasyon ( )		1. İçerik Analizi ( )
2. Grafikler ( )		2. T-test ( )		2. Doküman İnceleme ( )
3. Diğer ( )		3. ANOVA/ANCOVA ( )		3. Betimleyici Analiz ( )
.....		4. MANOVA/MANCOVA ( )		4. Diğer ( ).....
		5. Faktör Analizi ( )		
		6. Regrasyon ( )		
		7. Non-parametrik testler ( )		
		8. Diğer ( )		
G. SONUÇLAR :				